

RADOVAN DÁVID

vzdělávací společnost

si dovoluje Vás pozvat na seminář

„Porod s utajením totožnosti z pohledu práv matky a dítěte“

**Akreditace Ministerstva práce a sociálních věcí
Instituce akreditovaná u Ministerstva vnitra ČR**

**Termín a místo konání: 15. prosince 2026 od 9:00
online**

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

sedmnáctiletá praxe asistenta soudce Ústavního soudu, osmnáctiletá praxe lektora právnických fakult v Brně a Bratislavě, patnáctiletá praxe v oblasti vzdělávání úředníků, člen Světové organizace pro rodinné právo, čestný člen Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, člen redakční rady Juridical Analytical Journal, autor desítek článků, monografií (mimo jiné učebnice rodinného práva a civilního práva procesního) a komentářů (mimo jiné k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních a exekučnímu řádu)

Porod s utajením totožnosti představuje mimořádně citlivou oblast, kde se střetávají základní práva matky a dítěte – právo ženy na soukromí, zdraví a bezpečí na straně jedné a právo dítěte znát svůj původ, identitu a rodinné vazby na straně druhé. Český právní řád tuto možnost upravuje pouze kusým způsobem, zejména v zákoně o zdravotních službách a v několika ustanoveních občanského zákoníku, aniž by nabídl komplexní řešení následků takového porodu. Chybí jasné procesní mechanismy, jak zajistit ochranu dítěte v případě utajení totožnosti matky, přičemž do popředí vstupují otázky matriční, sociálně-právní i etické.

Téma se stává stále aktuálnější s rostoucím počtem žen v krizových životních situacích a s využíváním babyboxů, které právní úprava zcela opomíjí. Orgány sociálně-právní ochrany dětí a matriky tak často čelí dilematům, jak postupovat, pokud matka utají svoji identitu, nebo pokud je dítě nalezeno a jeho původ nelze zjistit. V praxi se řeší nejen vznik a zánik rodičovské odpovědnosti, ale i právní postavení dítěte, které je třeba okamžitě chránit prostřednictvím veřejného poručenství.

Seminář podává systematický výklad právního rámce utajeného porodu, jeho důsledků pro matku a dítě a možností zásahu OSPOD a soudu. Zaměřuje se na test proporcionality mezi právem na soukromí a právem dítěte na identitu, na postupy při zápisu do matriky, na roli zdravotnických zařízení i na odpovědnost státu při ochraně obou účastníků tohoto mimořádného právního vztahu.

Na konci vzdělávacího programu bude účastník schopen:

- vysvětlit právní rámec porodu s utajením totožnosti v českém právním řádu
- aplikovat zásadu nejlepšího zájmu dítěte podle čl. 3 Úmluvy o právech dítěte
- rozlišit mateřství biologické, právní a odvozené z osvojení
- vymezit podmínky, za nichž může žena родit s utajením totožnosti
- provést test proporcionality mezi právem na soukromí matky a právem dítěte na identitu
- identifikovat situace, kdy převažuje zájem dítěte na určení původu
- popsat postupy zdravotnických zařízení podle zákona o zdravotních službách
- posoudit roli a odpovědnost OSPOD při ochraně dítěte bez známé matky
- porozumět postavení veřejného poručníka a jeho úkolům
- vyhodnotit souvislosti s právní úpravou matrik a řízení o osvojení
- formulovat návrhy a doporučení pro řešení specifických případů
- posoudit, zda je možné zpětně zjistit nebo odtajnit totožnost matky
- interpretovat relevantní ustanovení OZ, ZŘS, ZSPOD a dalších právních předpisů
- analyzovat etické aspekty a mezinárodní přístupy k institutu utajeného porodu
- uplatnit poznatky v komunikaci s matkami v tísní, zdravotníky a soudy

Obsah kurzu:

1. Princip nejlepšího zájmu dítěte a právní rámec

- Úmluva o právech dítěte, Listina základních práv a svobod
- Občanský zákoník (OZ), ZSPOD, ZŘS a jejich vzájemné vazby
- Zákon o zdravotních službách a zákon o matrikách
- Zásada proporcionality mezi ochranou soukromí a identitou dítěte
- Právo dítěte znát svůj původ a identitu
- Povinnost státu chránit rodinné vazby
- Ochrana života a zdraví matky a dítěte
- Dopady Komentářů Výboru OSN pro práva dítěte

2. Určení a popření mateřství

- Právní konstrukce mateřství podle OZ (§ 775 a § 804)
- Domněnka, že matka dítěte je žena, která porodila
- Důkazní prostředky – lékařské zprávy, svědectví, genetické testy
- Řízení o určení a popření mateřství podle ZŘS
- Účastníci řízení, legitimace a důkazní břemeno
- Ochrana soukromí a přiměřenost dokazování
- Rozdíly oproti řízení ve věcech otcovství
- Postavení OSPOD v těchto řízeních

3. Porod s utajením totožnosti – právní rámec

- Ustanovení zákona o zdravotních službách
- Podmínky pro umožnění utajeného porodu
- Práva a povinnosti zdravotnického zařízení
- Souvislosti s občanským zákoníkem a zákonem o matrikách
- Právní status dítěte po utajeném porodu
- Osud zdravotnické dokumentace a její archivace
- Možnost rozpečetění obálky se souhlasem soudu
- Role OSPOD při přijetí dítěte do péče

4. Ochrana práv matky

- Právo na ochranu soukromí a tělesné integrity

- Právo ženy na bezpečný a důstojný porod
- Ochrana osobních údajů a zdravotnické dokumentace
- Zákonnost utajení totožnosti a jeho meze
- Psychosociální doprovod a poradenství
- Přístup matky k dítěti po porodu
- Možnost zpětného zjištění identity
- Etické dilema a právo na anonymitu

5. Práva dítěte a jejich prosazování

- Právo dítěte znát svůj původ (čl. 7 Úmluvy o právech dítěte)
- Právo na identitu a rodinné vazby
- Možnost pozdějšího zjištění totožnosti matky
- Veřejný poručník a jeho odpovědnost
- Úloha soudu při ochraně zájmů dítěte
- Zohlednění psychologických a etických aspektů
- Mezinárodní judikatura k právu dítěte znát své rodiče
- Spolupráce OSPOD, zdravotnictví a matriky

6. Babyboxy a jejich právní konsekvence

- Absence právní úpravy a praxe babyboxů
- Zodpovědnost za odložené dítě
- Právní postavení dítěte nalezeného v babyboxu
- Role OSPOD při přijetí dítěte
- Proces určení jména a příjmení
- Možnost pozdějšího určení rodičovství
- Zajištění zdravotní péče a identity dítěte
- Judikatura a mezinárodní srovnání

7. Matriční souvislosti a určení totožnosti dítěte

- Povinnost oznámit narození dítěte matrice
- Zápis matky při utajeném porodu
- Určování jména a příjmení soudem
- Spolupráce mezi matrikou, OSPOD a zdravotnictvím
- Zápis matky, která zrušila utajení totožnosti
- Ochrana osobních údajů v matriční dokumentaci
- Význam teleologického výkladu
- Postupy při absenci matky a otce

8. OSPOD a ochrana dítěte při utajeném porodu

- Postup OSPOD po oznámení narození dítěte
- Zastoupení dítěte v řízení o určení mateřství
- OSPOD jako veřejný poručník
- Spolupráce se soudem a zdravotnickými zařízeními
- Posouzení nejlepšího zájmu dítěte
- Test proporcionality mezi zájmy matky a dítěte
- Řešení případů nezletilých rodičů
- Dokumentace a komunikace se soudem

9. Etické a lidskoprávní souvislosti

- Konflikt mezi právem na anonymitu a právem na původ
- Důstojnost matky a dítěte
- Psychologické dopady anonymity
- Restorativní přístupy a mediace
- Evropská etická stanoviska a doporučení

- Ochrana před stigmatizací
- Etika zjišťování identity po letech
- Role ombudsmana a mezinárodních organizací

10. Soudní a správní postupy

- Řízení o určení a popření mateřství
- Řízení o svěřením dítěte do péče
- Předběžná opatření a prozatímní rozhodnutí
- Spolupráce soudu a OSPOD
- Návrhy na ustanovení veřejného poručníka
- Doručování a mlčenlivost v řízení
- Možnosti soudního přezkumu
- Dokumentační standardy

11. Mezinárodní přístupy a inspirace

- Srovnání evropských úprav (Francie, Rakousko, Německo)
- Judikatura ESLP – právo na identitu vs. právo na anonymitu
- Doporučení Rady Evropy
- Dopady evropského práva na český systém
- Možnosti harmonizace právní úpravy
- Příklady dobré praxe ze zahraničí
- Inspirace z přístupů ombudsmanů
- Diskuse o budoucím směru české úpravy

12. Diskuse a závěr školení